

Til: Universitetsdirektøren

Fakultetsadministrasjonen
Postboks 1142, Blindern
0317 Oslo
Geitmyrsveien 69/71

Dato: 26.03.2009
Saksnr.: 2008/1570
Saksbehandler: Sverre Gundersen

Telefon: 22 85 22 41
Telefaks: 22 85 23 32
E-post: postmottak@odont.uio.no
Nettadresse: www.odont.uio.no

Gjennomføringsplaner for de faglige prioriteringene

Det vises til brev av 19.12.08, fra universitetsdirektøren til fakulteter og enheter. Fakultetene, museene og sentrene SUM og STK bes om å utarbeide gjennomføringsplaner for egne faglige prioriteringer innen 01.04.09. I det følgende redegjør Det odontologiske fakultet for våre planer i henhold til de konkrete problemstillingene som fremkommer i anmodningen fra universitetsdirektøren.

1. Oppfølging av faglige prioriteringer innen forskning og utdanning, virkemidler og tidsplan, måling av fremdriften

a. Forskning

Det odontologiske fakultets hovedmål for forskning er å fremme forskning innen oral biologi og pasientbehandling. Fakultetet prioriterte opprinnelig fem tematiske områder som ble ansett spesifikke for odontologifaget. Disse tematiske områdene ble evaluert i 2008 og det var enighet blant forskerne om å slå sammen biomaterialer og vevsregenerasjon slik at det ble fire satsningsområder for forskning fra 2009:

Biomaterialer og vevsregenerasjon
Helsefremmende og forebyggende virksomhet
Kraniofacial biologi, diagnostikk og behandling
Biofilm

Fakultetet har i de tematiske forskningsområdene vektlagt at både internt og eksternt forskningssamarbeid skal prioriteres. Det skal skapes attraktive forskningsmiljøer for rekruttering som kan samarbeide med både nasjonale og internasjonale miljøer av meget høy kvalitet og blant annet søke å øke andelen eksternt finansiering.

Oppfølgingen av de faglige prioriteringene må i størst mulig grad inkludere fagmiljøene. Den enkelte ansattes mulighet til forskning ivaretas gjennom basisbevilgningene.

Fakultetet vil prioritere de forskningsmiljøene som legger sin virksomhet innen ett eller flere av de tematiske satsningsområdene. Dette gjelder både i form av stipendiatstillinger, utstyr og driftsmidler. Disse midlene vil følge stipendiatene. Fremdriften for forskningen vil derfor for en stor del måles ved gjennomføringen av doktorgradsprogrammet for stipendiatene.

Stipendiatene evalueres gjennom årlige rapporter fra veilederne og ved en midtveiseevaluering av en individuelt oppnevnt komité. Etter tre år vil de faglige prioriteringene bli analysert etter vedtatt plan.

Fakultetet vil særlig la sterke forskergrupper få utvikle seg. Ved Institutt for oral biologi (IOB) er all forskning knyttet til oral biologi og det er etablert større forskergrupper. Etter strategiske valg er biofilm blitt det satsningsområdet som går best i øyeblikket, etterfulgt av biomaterialer ved Institutt for klinisk odontologi (IKO). Epitelebiologi er også et miljø i sterk vekst med flere stipendiater.

Biofilm og biomaterialer bør i kraft av sin høye kvalitet få en plassering i et Molecular Life Science Center.

Ved IKO preges forskningen av små grupper knyttet til de enkelte faglige disipliner. Et mål i planperioden er å stimulere til dannelse av større forskergrupper. Et slikt tiltak er opprettelsen av Senter for interdisiplinær diagnostikk og behandling (SIKO). SIKO består av fire tverrfaglige grupper med spesialister som driver diagnostikk og behandling av pasienter med komplekse dentale problemer. Kraniofacial biologi, diagnostikk og behandling inklusive SIKO har et betydelig antall stipendiater og god forskningsaktivitet hvorav enkelte grupper rangeres høyt internasjonalt.

SIKO bør bli et Marie Curie senter i løpet av planperioden. Først må det imidlertid dannes internasjonale nettverk innen enkelte av gruppene som juvenil idiopatisk artritt (JIA). Denne gruppen har allerede dannet et nordisk kontaktnett som skal utvides til et europeisk nettverk der det settes felles europeiske standarder for behandling og datainnsamling på JIA pasienter.

For gruppen helsefremmende og forebyggende virksomhet må det etableres og videreutvikles et forskningssamarbeid med den offentlige tannhelsetjenesten og særlig eventuelle kompetansesentre.

b. Utdanning

Det odontologiske fakultet (OD) har i de strategiske planer som overordnet mål å forankre odontologien i biologien, å vektlegge den generelle medisinske forankringen av faget samt å prioritere den forskningsbaserte undervisning. Fakultetet har i prioriteringene vært bevisst at dette er profesjonsstudier som stiller bestemte krav til innhold og omfang av ulike fagområder av hensyn til nødvendig kunnskap og kompetanse for de ferdige kandidater.

Programporteføljen ved Det odontologiske fakultet utgjør i dag tre studieprogram:

Masterprogrammet i odontologi
Bachelorprogrammet i tannpleie
Spesialistprogrammet i odontologi

Dette er helsefaglige profesjonsutdanninger. Spesialistprogrammet er nylig oversendt Universitetsstyret med søknad om å få det godkjent som studiepoenggivende. Helse og Omsorgsdepartementet (HOD) har også nylig vedtatt nye regler og struktur for spesialistutdanningene. PhD-programmet ved OD inngår ikke i denne vurderingen.

Et såkalt dobbeltkompetanseprogram i odontologi (doktorgrad og spesialistutdanning) er utredet og HOD har avsatt noen midler for kandidater for stillinger ved utdanningsinstitusjonene og de odontologiske kompetansesentrene.

For de aktuelle studieprogrammene ved OD er det stilt aktivitetskrav i og med at dette er nasjonalt styrte profesjonsstudier. Både Kunnskapsdepartementet (KD) og HOD er med på å definere rammene for disse profesjonsutdanninger. I disse gjennomføringsplaner er det derfor tatt hensyn til det OD vurderer som nødvendig omfang og innhold av emneområder i programplanene av hensyn til behovet for kompetanse, aktivitetskravene som de foreligger for disse profesjonsstudier, samt muligheter gitt av tilgjengelige ressurser og kompetanse. Utgangspunktet for disse planer ligger i det endelige prioriteringsdokumentet for de faglige prioriteringer fra OD av 10. september 2008.

På grunnlag av data fra brukerundersøkelser og lignende, synes studieprogrammene å være relevante for forskningen, fagutviklingen og behovet for kompetanse i samfunnet. I det endelige prioriteringsdokumentet fra OD er det gitt en oversikt over prioriteringene og en plan for gjennomføring av disse vil bli beskrevet med vekt på de viktigste som:

- Utdanningskapasiteten som fastlagt av departementene (KD og HOD)
- Bachelorkandidatenes (tannpleiernes) kompetanseprofil og arbeidsområde i forhold til tannlegene
- Den vitenskapelige basis i tannpleiefaget (tannpleierutdanningen) og den tannpleiefaglige kompetansen
- Resursfordeling til spesialistprogrammet (og dobbeltkompetanseprogrammet) for å styrke utdanningskapasiteten i tråd med myndighetenes målsettinger
- Utbygging av tverrfaglige og tverrfakultære relasjoner for å styrke visse fagområder
- Samarbeide om bachelorprogrammet i tannteknikk
- Andre samarbeidsrelasjoner relatert til ny lokalisering av nytt klinisk bygg for OD

Virkemidler og tidsplan for oppfølging

Utdanningskapasitet og kompetanseprofil

I St.meld.nr. 35 (2006-2007) Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning - Framtidas tannhelsetjenester, omtales omfang og tilgjengelighet av ulike tannhelsetjenester. Basert på denne og tidligere Stortingsmeldinger samt diverse komitémerknader er det pekt på at en geografisk tilgjengelighet med tilstrekkelige personellressurser for å oppnå et likeverdig tannhelsetilbud for alle, er en av de største utfordringene for tannhelsetjenesten. Dette vil omfatte utdanningskapasitet av tannleger og tannpleiere, effektiv ressursutnyttelse samt utdanning av tannlegespesialister.

I Norge utgjør det totale antall tannlegeårsverk (inklusive spesialistene) ca 3900 årsverk, som er en økning på 10 % i løpet av de siste 10 år med en samtidig 10 % økning av befolkningen. Kunnskapsdepartementet har satt opptakstallene pr år for tannlegestudenter til totalt like over 150, hvorav det er 65 ved fakultetet i Oslo. Det er svært vanskelig å anslå utdanningsbehovet for tannleger da etterspørsel påvirkes av mange ulike faktorer blant annet utvikling i demografi, BNP og antallet yrkesutøvere. Pr i dag synes det å være en rimelig dekning av tannleger i de største byene og i fylkene rundt utdanningsinstitusjonene. Men, det er fremdeles mange ubesatte tannlegestillinger i den offentlige tannhelsetjenesten i distriktene (ca 100 stillinger ubesatt som tilsvarer ca 10 %). I privat sektor rapporteres det også om at det er vanskelig å avhende praksiser ved nådd aldersgrense.

Det er videre antatt at behovet for tannhelsetjenester i befolkningen frem mot 2025-30 vil være noe fallende grunnet endret demografi og sykdomsutviklingen generelt. Det antas derfor å være en tilsynelatende ballanse i markedet med hensyn på tilgang av tannleger og behov for tannlegetjenester, med unntak av en viss geografisk skjevfordeling.

I St.meld. nr 35 (2006-2007) presiserer Regjeringen at den vil sørge for økt tilgang på tannpleiere. Videre pekes det på behovet for en betydelig endret oppgavefordeling mellom tannleger og tannpleiere grunnet tannhelseutviklingen generelt. Opptakstallene til bachelorprogrammet i tannpleie ved OD er 24 pr år. Forholdet mellom tannleger og tannpleiere i Norge er 1:6, noe som er lavere enn i andre sammenlignbare land. Det vil derfor være behov for langt flere tannpleiere med en kompetanse som kan ivareta førstelinjerollen i tannhelseteamet, samt en tenkt omfordeling av arbeidsoppgaver i tannhelsetjenestene.

Økt utdanningskapasitet av tannpleiere ved OD er ønskelig, men for tiden ikke realistisk med nåværende klinikkbygninger. Tannpleierutdanning utenfor de etablerte odontologiske utdanningsinstitusjoner utfordrer for øvrig NOKUTs krav om forskningsbasert undervisning og krav til stabile faglige miljøer. For å styrke tannpleierens funksjon i førstelinjerollen samt imøtekomme ønsket om en betydelig endret oppgavefordeling vis a vis tannlegene krever en endret kompetanseprofil. Dette vil bli oppnådd gjennom en revidert programplan med mer fokus på folkehelsearbeidet og odontologisk klinikk.

I St. meldingen signaliseres det også tiltak for å øke tilgangen på tannlegespesialister og at et virkemiddel blant andre, vil være å styrke finansieringen av desentralisert spesialistutdanning. For tiden er det 42 spesialistkandidater under utdanning ved OD. Beregninger antyder at det på landsbasis vil være behov for 130 – 150 nye spesialister over en 5-års periode. Fylkestannlegene i de 5 sentrale fylkeskommuner på Østlandet har initiert et prosjekt for planlegging av et odontologisk kompetansesenter på Østlandet i tilknytning til OD. En arbeidsgruppe i dette prosjektet har anslått behovet for spesialister frem til 2015 til rundt 30 i disse fylkeskommuner hvor dekningen for øvrig av spesialister er absolutt høyest.

HOD erkjenner at OD vil ha et overordnet ansvar for denne utdanningen av spesialister også når spesialistutdanningen er lagt til de planlagte kompetansesentrene. I en 5-års periode vil OD også ha et nasjonalt ansvar for utdanning av tannlegespesialister inntil andre kompetansesentre er operative. For 2008 mottok OD kr. 9.8 mill. i kompensasjon til spesialistutdanningen. Dette dekker bare 1/3-del av de reelle utgiftene. Utfordringene for OD vil være å få spesialistutdanningen fullfinansiert samt adgang til ressurser som muliggjør utdanning av et tilstrekkelig antall spesialister.

Tannpleiefaglig kompetanse og vitenskapelig grunnlag

Bachelorutdanning i tannpleie har fokus på helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid, og den tannpleiefaglige klinikk ivaretar prinsippene for hvordan denne aktivitet inngår i den kliniske virksomhet. Den odontologiske klinikk ivaretar prinsippene for mer operativ rettet klinisk aktivitet. For å fungere i førstelinjerollen i tannhelseteamet samt etterkomme ønsket om en endret oppgavefordeling, vil det være nødvendig med mer fokus på den odontologiske klinikk i Bachelorprogrammet. En revidering av programplanen for bachelorutdanningen i tannpleie vil derfor bli iverksatt.

Bachelorprogrammet i tannpleie ved OD er i innhold og omfang utformet i henhold til Kvalitetsreformens intensjoner og rammebetingelser som ivaretar prinsippene om at undervisning skal være forskningsbasert.

Det er tilsatt to stipendiater med tilknytning til Bachelorprogrammet, og de har den forskningsmessige tilknytning til det tematiske forskningsområde Helsefremmende og sykdomsforebyggende virksomhet. Det vil ikke bli prioritert flere slike vitenskapelige stillinger til bachelorprogrammet før denne satsningen er evaluert.

Tverrfaglige og tverrfakultære relasjoner

Programplanene ved OD angir omfang og aktivitet som sikrer at kandidatene får nødvendig kompetanse for å fylle kravene for å yte nødvendig helsehjelp. Dette innebærer at også mindre fagmiljøer ved OD må gi omfattende undervisning. Den generellmedisinske og biologiske undervisningen er sikret gjennom samarbeid med Det medisinske fakultet (MED) og den kliniske kompetansen gjennom den odontologiske klinikk. Dette arbeidet vil bli konsolidert og det vitenskapelige grunnlaget sikret i de tematiske forskningsområder.

De mindre fagmiljøene som patologi, samfunnsodontologi og farmakologi er forankret i de tematiske forskningsområdene. Ved avganger i disse fagmiljøer må det vurderes et samarbeid med tilsvarende større fagmiljøer ved for eksempel Det medisinske fakultet.

Bachelorprogrammet i tannteknikk

Bachelorprogrammet i tannteknikk er i dag ved Avdeling for helsefag ved Høyskolen i Oslo (HiO). Det er ønsket en overflytting av denne utdanningen til OD og det er allment akseptert at dette vil styrke fagmiljøene. Det foreligger et prinsippvedtak for Universitetsstyret ved Rektor om slik overflytting, gitt at studieprogrammets faglige innhold og kvalitet er tilfredsstillende og at utdanningen er fullfinansiert. En overtakelse forutsetter for øvrig tilgjengelige arealer og lar seg derfor ikke realisere før et nytt bygg for OD er klart. I et 5-års perspektiv er dette ikke aktuelt.

Andre samarbeidsrelasjoner

OD inngår som ett av de tre fakultetene i Molecular Life Science miljøet, hvor det i fremtiden vil det være gode muligheter for samarbeid om forskning og undervisning (klinikk og preklinikk) med tilsvarende miljøer innenfor MAT-NAT, MED, SFFr, SFIr og SFF-finalister. Resurser vil bli prioritert til et slikt samarbeid.

Ved flytting av de propedeutiske klinikker til Domus Medica tilbygget på Gaustad vil det bli etablert et klinisk forskningslaboratorium. Dette gir muligheter for forskningssamarbeid med de tilsvarende miljøer i området Forskningsparken, MED og Rikshospitalet. Resurser vil bli prioritert til et slikt forskningssamarbeid.

I forbindelse med et nytt klinisk bygg for OD vil en fremtidig annen lokalisering kunne gi muligheter for nye samarbeidsrelasjoner. Et mulig samarbeid med medisinske miljøer ved en eventuell samlokalisering med Oslo Universitetssykehus (Ullevål), er beskrevet i et eget notat av desember 2007.

2 Stillingsplaner for Det odontologiske fakultet

Det odontologiske fakultet har utarbeidet stillingsplaner for Institutt for oral biologi, Institutt for klinisk odontologi, for professor II stillinger og for fagmiljøet knyttet til tannpleie. Stillingsplanene skal behandles i Fakultetsstyret den 20.04.09, og vil bli ettersendt.

3. Oppfølging av faglige prioriteringer i 2009-budsjettet

Faglige prioriteringer har vært gjort ved OD helt siden 2005, da de 5 satsningsområdene innen forskning (nå 4) ble vedtatt. Ressursmessig er det disse som får tildeling av midler. I 2009 utgjør fakultets forskningsmidler annuum (900 000), driftsmidler til stipendiater (500 000), småforskningsmidler (1 619 000 totalt), kliniske forskningsmidler overført fra 2008 (736 000) og SFF-midler (500 000).

4. Redegjørelse for hvordan økt innsats for eksterne inntekter kan bidra til å finansiere de prioriterte områdene

Fakultetet vil søke å skaffe eksterne inntekter gjennom et samarbeid om etablering av klinisk etterutdanning med Den norske tannlegeforening. Videre vil vi systematisk søke mulig finansiering både i NFR og EU. Dette forutsetter aktiv støtte fra Forskningsadministrativ avdeling, spesielt i forhold til EU-midler. De beste forskningsgruppene innenfor de tematiske satsningsområdene (cellegruppa ved IOB og SIKO) samarbeider om NFR-søknader. Eksempelvis søker OD i ett nettverk med Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det medisinske fakultet NFR om midler til ett "Single particle electronmikroskop" med beregnet pris på NKr 10 millioner. Arbeidet for å bedre finansieringsgrunnlaget for spesialistutdanningen, rettet mot Helse- og omsorgsdepartementet, fortsetter. Fakultetet kan neppe sette av mer ressurser til denne aktiviteten enn vi allerede gjør.

Pål Brodin
dekan

Tove Langhaug
fakultetsdirektør